

ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Година 34

2006

Бр. 2

СПИСАНИЕ ЗА НАУЧНИ И СТРУЧНИ ПРАШАЊА
ОД ФИЗИЧКАТА КУЛТУРА

ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Издавач:

ФЕДЕРАЦИЈА НА СПОРТСКИТЕ ПЕДАГОЗИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Главен и одговорен уредник:

АЛЕКСАНДАР НАУМОВСКИ

Уредувачки одбор:

Душко Ристевски
Марјан Малцев
Насе Кондовски
Серџожа Гонтарев

Совет на Списаниеето:

Томислав Атанасовски
Иса Аслани
Димитар Циев
Акик Ферати
Страшо Глигоров
Симсон Јанков
Јадран Калковски
Марјан Малцев
Љубе Мешковски
Ацо Миновски
Александар Наумовски
Љубица Неделковска
Димитар Пецов
Димчо Перчинков
Петар Петрушевски
Душко Ристевски
Валентина Ристова
Душко Сачкарски
Петар Танев
Бесник Телаи
Душан Тодоровски
Илија Трајанов
Анка Трајкоска
Кети Зероска

Техничка обработка:

Душко Сачкарски
Никола Ѓорѓиевски

Списаниеето излегува два пати годишно
Жиро-сметка, 300000001971367
Дан. бр. 4030995161010
Комерцијална банка АД - Скопје

Адреса на редакцијата:
Списание "Физичка култура"
Бул. "Св. Климент Охридски" б.б. - Скопје
Попшт. факс 231, тел: +389 2 3122-340
Факс: +389 2 3122-340
E-mail: saclarski@yahoo.com

Печатението на овој број на списаниеето го подготвила
Министерството за образование и наука

FIZIČKA KULTURA

Published by:

FEDERATION OF THE SPORTS
PEDAGOGUES OF THE REPUBLIC
OF MACEDONIA

Editor In Chief:

ALEKSANDAR NAUMOVSKI

Editorial Board:

Dusko Ristevski
Marjan Malcev
Nase Kondovski
Serjoza Gontarev

Council of the journal:

Tomislav Atanasovski
Isa Aslani
Dimitar Ciev
Akik Ferati
Strašo Gligorov
Simeon Jankov
Jadran Kalkovski
Marjan Malcev
Ljube Meškovski
Aco Minovski
Aleksandar Naumovski
Ljubica Nedelkovska
Dimitar Pecov
Dimčo Perčinkov
Petar Petruševski
Duško Ristevski
Valentina Ristova
Duško Sačkariski
Petar Tanev
Besnik Telai
Dušan Todorovski
Ilija Trajanov
Anka Trajkoska
Keti Zeroska

Technical preparation:

Dusko Sačkariski
Nikola Gjorgjievski

The Review is printed twice a year
Account No, 300000001971367
Dan. No. 4030995161010
Komerцијална банка AD-Skopje

Editorial Address:
"Fizička kultura" Review
Bul. "Sv. Kliment Ohridski" b.b. - Skopje
P.O. Box 231, tel: +389 2 3122-340
Fax: +389 2 3122-340
E-mail: saclarski@yahoo.com

The publication of this issue was supported by the
Ministry of Education and Science

Dodi Mihaljević Ljerka Srhoj Nebojša Zagorac	MORPHOLOGICAL FEATURES AND MOTOR ABILITIES EFFECT IN FEMALE DANCE STRUCTURE	58-61
Fadil Rexhepi	ISOMETRIC FORCE OF BILATERAL AND UNILATERAL CONTRACTION OF SYMMETRICAL MUSCLES OF HAND'S CUFF	62-64
Aleksandar Naumovski Straso Gligorov Serjoza Gontarev Nase Nasev	COMPARATION OF THE RELIABILITY AND VALIDITY OF SOME TESTS WITH CLASSIC IMAGE MODEL FOR ESTIMATION OF THE EXPLOSIVE STRENGTH OF INDIVIDUALS WITH DIFFERENT LEVEL OF MOTOR CAPABILITIES	65-71
Nataša Branković Danko Pržulj Slobodan Stojiljković Dejan Lolić Vladimir Veličković	THE CONNECTION BETWEEN FUNCTIONAL ABILITIES AND RESULTS IN THE HIGH HUMP AND DEPTH JUMP IN THE CASE OF FEMALE HIGH SCHOOL STUDENTS	72-74
Vassilka Hristova	BODY STRUCTURE OF MEN VOLLEYBALL PLAYERS-TEAM CHARACTERISTICS	75-77
Marjan Malcev Rade Stefanović	ATTITUDE TOWARDS SPORTS AND INFLUENCE (personal and social-demographic) WITH THE STUDENTS AT THE AGE FROM 12-13	78-81
Djordje Nićin Edita Kastratović	EXTREME SPORTS – NEW CHALLENGE FOR THE YOUNG PEOPLE	82-86
Boyanka Peneva Eleonora Mileva	SOMETHING MORE ABOUT VELOCITY AND ENDURANCE ABILITIES IN PUPILS FROM PRIMARY SCHOOL	87-89
Akik Ferati	PROGRAMMING AND CONTROLLING OF THE TRANSFORMATIONAL PROCESSES IN THE KINESIOLOGY EDUCATION	90-92
Čedomir Sazdovski Serjoza Gontarev Slavica Novačevska	INFLUENCE ON SOME ANTROPOMETRICS, MOTORIC, KOGNITIVE, KONATIVE VARIABLES ON SUCCESSFULLY HITTING WITH THE LEG FOR TEN SECONDS ON YOUNG KARATE SPORTISTS AT THE AGE OF 14-16 YEARS	93-97
Nataša Branković Slobodan Stojiljković Danko Pržulj Aleksandar Raković	SUPRALIMINAL LOAD IN THE FUNCTION OF SENSITIVE PHASES FOR THE DEVELOPMENT OF MOTOR ABILITIES	98-100
Iskra Ilieva	TRAINING PERSONAL DEFENSE TO 10-YEAR-OLD BASKETBALL PLAYERS	101-105
Besnik Telai	DEVELOPMENT OF BREATHING ABILITY AND ENDURANCE OF STRENGTH TO WRESTLERS	106-109
Jovan Jovanovski Vladimir Vuksanović Agan Redzepagić	TENDENCY OF EXPLOSIVE POWER IN LEGS WITHIN THE STUDENTS FROM FIRST YEAR ON FACULTY OF PHYSICAL EDUCATION AT SKOPJE THROUGH THE PERIOD OF 1995 – 2006 YEAR	110-113
Ljerka Srhoj Dodi Mihaljević Magdalena Damjanovska	RELATION BETWEEN SOME MOTORICAL ABILITIES ON THE DANCERS IN LATINO-AMERICAN DANCE SAMBA	114-117
Anna Tihomirova-Bozhkova Vasilka Christova	STUDY OF THE CONDITION OF SPEED-STRENGTH QUALITIES WITH STUDENTS VOLLEYBALL PLAYERS	118-122
Vesna Jovanova-Simeva	ESTABLISHING THE STRUCTURE OF THE BASKETBALL PLAY OF THE BEST TEAMS IN THE EUROLEAGUE, THE NBA LEAGUE AND THE WORLD CUP IN JAPAN 2006	123-126
Vladimir Mutavdžić Jovan Randelović	FACTOR STRUCTURE OF FUNCTIONAL CAPABILITIES OF DANCERS	127-129
Slobodan Stojiljković Danko Pržulj Nataša Branković Ratko Pavlović	THE RELATIONS BETWEEN MOTOR ABILITIES AND THE RESULTS OF THE 100 METER RUN	130-132
Žarko Kostovski Vojo Nasteovski Gino Strezovski	RELIABILITY, AND OTHER MEASUREABLE CHARACTERISTICS OF SPECIFIC METRIC TESTS FOR ASSESSMENT OF THE SPECIFIC KARATE COORDINATION, APPLIED IN CADETTE MALE KARATE ATHLETES ON THE AGE OF 16-18	133-137
Galina Domuschieva – Rogleva Michail Gueorguiev	THE RELATIONSHIPS BETWEEN PRE-COMPETITION ANXIETY AND THE ACHIEVEMENTS OF GIRLS, BASKETBALL PLAYERS	138-140

ТЕНДЕНЦИИ ВО ЕКСПЛОЗИВНАТА СИЛИНА НА НОЗЕТЕ КАЈ СТУДЕНТИТЕ ОД ПРВА ГОДИНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ФИЗИЧКА КУЛТУРА ВО СКОПЈЕ ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1995-2006 ГОДИНА

УДК: 796.431.2.077.5(497.7-25)"1995/2006"

Јован Јовановски
Владимир Вуксановиќ
Аган Реџепагиќ

Спроведено е лонџитудинално истражување за анализа и споредба на досијингувањата во тесноот Скок во далечина од место на примерок на првобитно запишаните редовни 1016 студенти и 202 студентки од Факултетот за физичка култура во Скопје за периодот од 1995 до 2005 година. Добиените резултати покажуваат дека најдобри просечни досијингувања има трупата студенти во учебната 1999/2000 година, а најслаби студентите од учебната 2004/2005 година. Кај студентките просечно најдобри резултати има во генерацијата 2004/2005, а најскромни во 1995/1996 година. Анализата на просекот на фреквенциите по трупини, во растојанието од 240-320 см., укажува дека поголем дел од студентите ја остваруваат нормата за тесноот „скок во далечина од место“ (240 см) на предметот Основи на психомоторика. Студентите, за секоја од анализираниот години, немаат проблем со совладување на нормата од тесноот (190 см.). Од вкупната анализа може да се констатира дека трендот на просечните досијингувања кај студентите и кај студентките во анализираниот период е немирн. Дискусибилни се и квалитетот на кандидатите, како и критериумите за запишување на факултетот.

1. ВОВЕД

Определбата на младите луѓе да спортуваат претставува сложен збир на елементи кои силно ја обојуваат нивната личност. Ваквата определба создава активен однос кон сопственото битие и на некој начин, доколку подолго се спортува, се создава потреба за повторно и повторно навраќање кон тренирањето и оптоварувањето кое носи некаков вид на задоволство. Во повеќето случаи младите спортисти по завршувањето на средното училиште иднината ја гледаат во професионалниот спорт, градејќи натпреварувачка или тренерска кариера, а многумина од нив се определуваат и за структурата физичка култура (спорт или физичко образование). Еден дел од критериумите за запишување на Факултетите за спорт и физичка култура во светот и кај нас е кандидатите да поседуваат солидна општофизичка подготвеност, која се проценува со тестовни постапки. На поширокиот балкански простор е присутна сличноста на тестовите од факултет до факултет. Во про-

ценката на способностите преку ваквите тестови, особено се води сметка за базичните моторни способности. Појдовната основа за ваквиот приод меѓу другото е и тоа дека оптималното ниво на базичната моторика има позитивен придонес во совладувањето на содржините од наставните програми по одделни предмети на факултетите. Познатиот факт дека моторните способности (сила, брзина, координација, рамнотежа и т.н.) се во помала или во поголема мерка наследно оптоварени, дозволува некои од нив заради големиот наследен коефициент да бидат стабилен извор на информации за движечките капацитети на луѓето. Во оваа група на способности секако спаѓаат брзината, координацијата и хибридна способност наречена експлозивна сила. Токму од ваквите причини во проценката на способностите на кандидатите за запишување на факултетите за спорт и физичко образование се сретнуваат тестови за проценка на експлозивната сила.

2. ПРОБЛЕМ

На факултетот за физичка култура во Скопје низа години назазад во склопот на приемните барања, за проценка на подготвеноста на кандидатите се применува тестот скок во далечина од место. Овој тест, носејќи предзнак дека проценува есенцијална моторна способност со голем херидитарен коефициент, според наше мислење носи „чисти“ информации за способност која малку може да се подобрува со тренирање. Во прилог на ваквиот став Перик (1994) за овој тест наведува: „Еден од најдобрите тестови, кој секојпат ги исполнувал мерните карактеристики и со право може да му се додели атрибутот моторен тест“. Неговата висока релијабилност и дискриминативност потврдена е и во други истражувања (Курелиќ со сор '75, Момировиќ со сор '78, Метикош со сор '89). Факторските анализи покажале дека овој тест е високо валиден и навистина ја проценува експлозивната сила. Тоа значи дека експлозивно-силовиот профил на кандидатите за запишување на факултетот за физичка култура, проценуван со тестот скок од далечина од место, дава основа за очекување дека поседувањето на оптимално ниво на отскокливоста, проценувана со тестот скок во далечина од место, ќе има соодветно позитивно влијание во совладувањето на потребните барања во практичната настава. Ова барано ниво во секој случај е поврзано со поставените скали за оценување за овој тест на приемниот испит.

Не навлегувајќи во подробна анализа на приемните испити за периодот од учебната 1995/96 па се до учебната 2005/06 година, главниот интерес во истражувањето е обид да се споредат и да се анализираат достигнувањата во тестот скок во далечина од место на првпат запишаните студенти во прва година за наведените учебни години. Студентите се тестирали на почетокот на секоја учебна година почнувајќи од 1995/96 па се до учебната 2005/2006 година. Анализирани се резултатите на редовните студенти и со анализата се опфатени вкупно 1016 студенти од машки пол на возраст од 18 (± 6 м) години и 202 студентки на приближно истата возраст (табели 1, 2). Тестот е реализиран според упатствата на Курелиќ (1975).

Основните статистички показатели за машките се прикажани на табелата 1. Од неа може да се констатира дека просечните резултати на студентите за испитуваниот период се движат во рангот од 234 до 258 сантиметри. Разликата варира од година во година, што може да се препише на карактеристиките на генерацијата што се запишала на Факултетот за физичка култура во Скопје. Притоа, треба да се има предвид фактот дека меѓу кандидатите секако има и студенти кои се занимаваат со различни спортски или рекреативни активности, кои ги насочиле кон струката. Но, може да се каже дека меѓу нив има и неспортисти, односно лица кои не се занимавале со ситематски тренинг.

Табела 1. Дескриптивни статистички параметри за студентите за тестот 'Скок во далечина од место' по учебни години

	N	Mean	Minimum	Maximum	S D	Kv	% of Mean '95
СКОК 95/96	73	239.89	210.00	270.00	13.80	5.75	
СКОК 96/97	86	239.38	200.00	285.00	14.31	5.98	-0.21 %
СКОК 97/98	99	248.01	220.00	280.00	12.65	5.1	3.38 %
СКОК 98/99	96	250.57	230.00	320.00	16.08	6.41	4.45 %
СКОК 99/2000	63	257.03	232.00	292.00	13.50	5.25	7.14 %
СКОК2000/01	140	242.62	198.00	282.00	14.08	5.8	1.13 %
СКОК2001/02	94	244.59	195.00	274.00	14.54	5.94	1.96 %
СКОК2002/03	110	239.44	190.00	289.00	16.71	6.98	-0.19 %
СКОК2003/04	80	236.01	185.00	274.00	15.09	6.39	-1.62 %
СКОК2004/05	80	234.65	200.00	275.00	16.95	7.22	-2.19 %
СКОК2005/06	95	238.05	180.00	312.00	21.59	9.07	-0.78 %

Според просечните постигнувања најдобри показатели има групата студенти запишана во учебната 1999/2000 година (mean = 257 sm.), а најслаби просечни постигнувања

имаат студентите од учебната 2004/2005 година. Испитаниците од учебната 2004/2005 година во просек имаат најслаба отскокливост во однос на другите испитувани групи. Според

дувајќи ги резултатите на сите години, во однос на првата (1995/96) година во проценти, може да се заклучи дека процентуално подобри во однос на оваа година се групите од 1996 до 2001 година, а процентуално просечните резултати се помали кај другите групи. Испитаниците од оваа возраст генерално земено имаат постигнувања кои се слични на постигнувањата на нивните вршници, наведени од Перик (1994) и се движат од 180-260 см. Резултатите од анализата на просекот на фреквенциите по групи (табела 2), во границите од 240-320 см., укажуваат дека најголем дел од студентите влегол со реални шанси да го положи испитното барање Скок во далечина од место по предметот Основи на психомоториката во учебните 1997/98; 1998/99; 1999/2000 и 2000/2001 година. Поставената норма од 240 см. не била проблем за добар дел од првзапишаните студенти. Но, воочените проценти на фреквенциите по годишта може да се толкуваат и од становиштата дека поставената норма е претешка (во просек за најмалку една третина од примените кандидати) или од друга страна дека на факултетот се пријавуваат кандидати со скромни постигнувања во манифестирањето на експлозивната сила на нозете.

Кај студентките (табела 3) може да се констатира дека просечно најдобри резулта-

ти имаат студентките запишани во учебните 1999/2000 и 2004/2005 година. Најскромни постигнувања има групата запишана во учебната 1995/96 година. Хомогеноста на постигнувањата на студентките во просек е приближно еднаква, што говори дека групите имаат многу слични одлики проценувани со овој тест во сите анализирани учебни години.

Табела 2. Процент на фреквенции над норма за испит по предметот Основи на психомоторика за студенти

Студенти	
240,0 < x ≤ 320,0	
95/96	46.5%
96/97	39.4%
97/98	65.5%
98/99	64.5%
99/2000	61.7%
2000/01	56.3%
2001/02	63.7%
2002/03	44.7%
2003/04	42.3%
2004/05	34.9%
2005/06	42.7%

Табела 3. Дескриптивни статистички параметри за студентките за тестот 'Скок во далечина од место' по учебни години

	N	Mean	Minimum	Maximum	S D	Kv	% од '95
СКОК 95/96	19	188.00	160.00	210.00	14.33	7.622	
СКОК 96/97	31	197.09	170.00	220.00	12.30	6.24	4.83 %
СКОК 97/98	16	193.87	150.00	225.00	17.63	9.09	3.12 %
СКОК 98/99	14	195.42	180.00	222.00	13.24	6.77	3.95 %
СКОК 99/2000	21	204.42	180.00	225.00	10.76	5.26	8.73 %
СКОК 2000/01	23	191.82	160.00	210.00	12.78	6.66	2.03 %
СКОК 2001/02	14	187.78	159.00	223.00	15.90	8.47	-0.18 %
СКОК 2002/03	19	191.42	165.00	220.00	16.90	8.83	1.82 %
СКОК 2003/04	26	188.50	165.00	231.00	16.77	8.9	0.26 %
СКОК 2004/05	11	203.63	180.00	217.00	11.00	5.4	8.31 %
СКОК 2005/06	8	193.12	175.00	200.00	10.32	5.34	2.72 %

Според анализата на процентот на фреквенциите добиен за секоја учебна година (табела 4) може да се каже дека студентките немаат проблем со исполнувањето на потребната норма за испитот по предметот Основи на психомоториката. Оваа констатација говори за можностите дека девојките што се запишале на Факултетот за физичка култура во Скопје имаат солидни експлозивно силиви

способности, (доколку се прифати дека поставената скала е во согласност со изводи од други истражувања или нормата е преслаба за нив). Мора да се констатира дека многу висок процент на фреквенции (дури и над 90 %) се наоѓаат над нормата за испит.

Табела 4. Процент на фреквенции над норма за испит по предметот

Основи на психомоторика
за студенти

Женски	
175,0 < x ≤ 240,0	
95/96	77%
96/97	96%
97/98	61%
98/99	100%
99/2000	99%
2000/01	90%
2001/02	84%
2002/03	92%
2003/04	84%
2004/05	99%
2005/06	75%

Од анализата може да се констатира дека трендот на просечните постигнувања кај студентите и кај студентките во анализираниот временски период е немирн. Тоа, според наше мислење може да се должи на различните одлики на моторниот стаус на кандидатите што се запишале на факултетот, но и на

промената на профилот на кандидатите за запишување на оваа образовна институција. Дискутабилни се и критериумите за запишување на факултетот, особено барањата од практичниот дел на приемниот испит во кои треба да има повеќе аргументи за оценката на севкупниот статус на кандидатите. Од анализата е видливо дека поголем дел од студентите од машки пол уште на стартот имаат тешкотии, кои се од објективна природа, во совладувањето на поставените барања во однос на експлозивната сила. Обидот за анализа на постигнувањата кои се предмет на ова истражување се прилог од практиката и за практиката на нашата струка.

3. ЛИТЕРАТУРА

1. Peric, D. (1994): Operacionalizacija istrazivanja u fizickoj kulturi, „Politop-P“, Beograd, 247
2. Metikos, D. so sor. (1989): Mjerenje bazicnih motorickih dimenzija sportasa, Zagreb: FFK.
3. Krelic, N. (1975): .so sor. Struktura i razvoj morfoloskih i motorickih dimenzija omladine, Beograd,

TENDENCY OF EXPLOSIVE POWER IN LEGS WITHIN THE STUDENTS FROM FIRST YEAR ON FACULTY OF PHYSICAL EDUCATION AT SKOPJE THROUGH THE PERIOD OF 1995 – 2006 YEAR

UDC: 796.431.2.077.5(497.7-25)“1995/2006

Jovan Jovanovski
Vladimir Vuksanović
Agan Redzepagić

This research was realized on sample of 1218 students (1016 male and 202 female) at Faculty for Physical Education from 1995/96 until 2005/06 study year (longitudinal type). The analyzed result are regarding the “horizontal jump-test” within the full time students. The given results are showing that the biggest mean has the male group of students from year of 1999/2000 and the lowest results the group of students from the year 2004/2005. The biggest results of the mean with in the female students is from year 2004/2005 and lowest from year 1995/1996. The analyzes of the frequency, within in the group, for span between 240-320 centimeters, is showing that the most of the students could pass the initial check up test for “horizontal jump-test” (the norm of 240 centimeters) at “Basics of Psychomotoric” subject. The female group doesn’t have problem to pass the limit of 190 centimeters. From the summary analysis we can say that the trend progression between the average result within the male and female students it is not steady-state. The question about the criteria for entry check-up, on faculty, and quality of the students who are entering should emerge from this research.